

DZIAŁ 3. POZNAJEMY ŚWIAT ORGANIZMÓW

1. ŁAŃCUCH POKARMOWY

Łańcuch pokarmowy tworzą organizmy uszeregowane w kolejności:

zjadany – zjadający

Pierwszym ogniwem każdego łańcucha pokarmowego jest *producent*.

Następnymi ogniwami są kolejni *konsumenci*.

PRZYKŁAD łańcucha pokarmowego

Ziemniak – stonka – bażant – lis

Trawa – koza – wilk

Koniczyna – zając - orzeł

2. JAK ZBUDOWANE SĄ ORGANIZMY?

Organizmy zbudowane są z małych komórek. Niektóre organizmy składają się tylko z jednej komórki, są to **organizmy jednokomórkowe** (bakterie lub niektóre grzyby np. drożdże), a te co składają się z wielu komórek to **organizmy wielokomórkowe** (zwierzęta, rośliny i niektóre grzyby).

3. CZYNNOŚCI ŻYCIOWE ORGANIZMÓW ŻYWYCH

Wszystkie organizmy zbudowane są z komórek i wykonują te same czynności życiowe: odżywiają się, oddychają, wykonują ruchy, wydalają, rozwijają się i rosną, rozmnażają się

4. SPOSOBY ODŻYWIANIA SIĘ ORGANIZMÓW + PRZYKŁADY ZWIERZĄT DO KAŻDEGO SPOSOBU

Organizmy mogą być *samożywne* lub *cudzożywne*.

Organizmy samozywne to takie, które potrafią same wytwarzać pokarm. Należą do nich rośliny i niektóre bakterie.

Organizmy cudzozywne to takie, które zjadają inne organizmy, lub odżywiają się szczątkami znajdującymi się w glebie lub na dnie zbiorników wodnych. Do tej grupy zaliczamy zwierzęta, grzyby część bakterii oraz pasożyty.

5. WYJAŚNIJ POJĘCIE I PODAJ PRZYKŁAD TAKICH ORGANIZMÓW:

PRODUCENCI - są to organizmy samożywne, najczęściej rośliny. To pierwsze ogniwo każdego łańcucha pokarmowego, które samodzielnie wytwarza (produkuje) pokarm.

Przykład producenta – koniczyna, ziemniak, trawa

KONSUMENCI - to organizmy, które żywią się innymi organizmami. Należą do nich zwierzęta roślinożerne, mięsożerne i wszystkożerne.

Przykład konsumenta roślinożernego – zając, ślimak, sarna, stonka, koza

Przykład konsumenta mięsożernego – orzeł, wilk, żaba

Przykład konsumenta wszystkożernego – lis, jeź

DESTRUENCI - to konsumenci, którzy odżywiają się szczątkami innych organizmów. Jeżeli rozkład jest częściowy, powstaje wtedy warstwa gleby – *próchnica*.

Przykład destruentów: bakterie, grzyby, dżdżownica

PASOŻYTY – to organizmy żyjące kosztem innych żywych organizmów.

Pobierają potrzebne im substancje pokarmowe z ciał innych żywych organizmów (żywiciele), zazwyczaj wyrządzając im szkody.

Przykład pasożyta: kleszcze i wszy pasożytują na skórze ludzi. Pchły pasożytują na skórze zwierząt. Tasiemiec uzbrojony żyje w jelicie człowieka. Utrzymuje się za pomocą haczyków i przyssawek.

6. ELEMENTY BUDOWY ORGANIZMÓW OD NAJPROSTSZEGO DO NAJBARDZIEJ ZŁOŻONEGO?

Komórka – tkanka – narząd/organ – układ/system – organizm

Tkanę tworzą podobne do siebie komórki, które pełnią te same funkcje np. tkanka mięśniowa.

Narząd budują grupy tkanek (narządem są serce lub żołądek), a u roślin jest to organ np. liść.

Układy narządów uczestniczą w wykonywaniu czynności życiowych np. układ krwionośny u zwierząt lub system np. pędowy u roślin

Organizm to poszczególne systemy, które współpracują ze sobą.

7. NA CZYM POLEGA PROCES FOTOSYNTETY?

Fotosynteza to proces, w którym z dwutlenku węgla i wody, z udziałem światła powstają substancje pokarmowe i tlen.

Dwutlenek węgla + woda z udziałem światła powstaje pokarm + tlen

8. KTÓRE ZWIERZĘTA I ROŚLINY MOŻNA TRZYMAĆ W DOMU? KTÓRE HODUJE SIĘ DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB CZŁOWIEKA?

Zwierzęta, które można trzymać w domu to np.: koty, psy, ryby, chomiki, papugi. Obecność zwierząt pozwala nam na obserwacje ich wyglądu i zachowania. Są też zwierzęta, które można oswoić, czyli przyzwycząić do życia z ludźmi.

Zwierzęta, które hoduje się dla zaspokojenia potrzeb człowieka to np. królik, koza, kura

Zabronione jest trzymanie zwierząt chronionych (np. żubr, bocian, orzeł), niebezpiecznych (np. jadowite węże, pająki) oraz dzikich (np. wiewiórka, sarna)

Rośliny doniczkowe warto mieć w domu, ponieważ zdołają nasze pomieszczenia. W ciągu dnia rośliny pochłaniają dwutlenek węgla, a uwalniają tlen, który jest potrzebny człowiekowi do oddychania. Inna funkcja to nawilżanie powietrza, oraz oczyszczanie (fikus paproć) ze szkodliwych substancji.

9. ZWIERZĘTA, KTÓRE WYRZĄDZAJĄ SZKODY W DOMU?

Rybnik cukrowy, karaczan, prusak, wołek zbożowy, mlik mączny, mól włosienniczek znany jako ubraniowy

Zwierzę, które pomaga zwalczać szkodniki domowe to kątnik domowy. Jest to pająk, który chwytą swoje ofiary w swoje gęste sieci.

10. DLACZEGO DZIKIE ZWIERZĘTA UCIEKAJĄ DO MIASTA?

W mieście jest mniej naturalnych wrogów, łatwiej jest zdobyć pożywienie i znaleźć kryjówkę.

11. CO TO JEST SIEĆ POKARMOWA?

Sieć pokarmową tworzą przeplatające się łańcuchy pokarmowe. Wynika to z tego, że większość organizmów odżywia się pokarmem różnego rodzaju np.: Lis zjada nie tylko żaby i jeże, ale również borówki.